

# DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director : C. G. DISSESCU

Prim-Redactor : SILIU RĂDULESCU

Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI  
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA  
3 STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU  
REDACTOR-ADMINISTRATOR

**Const. V. Obedeanu.** — *Primul-Președinte al Inaltei Curți de Casație și Justiție, d-l Oscar N. Nicolescu.*

**I. N. Stambulescu.** — *Cuvântare ținută la banchetul în onoarea d-lui Oscar Nicolescu.*

**Ioan C. Falitti.** — *Primul cod de comerț în românește.*

**Petre Ionescu-Murcel.** — *Câteva probleme penale.*

**Jurisprudența Română.** — *Inalta Curte de Casație și Justiție, S. III. Contencios administrativ.* — Certificat de naționalitate. — Anulare. — Dacă constituie un act de guvernământ. (Ministerul de interne cu Mayer Wilderman).

*Curtea de Apel București, S. II.* — Apel. — Hotăriri premergătoare. — Cale grațioasă. — Dacă pot fi atacate cu apel înainte de fondului.

(Efrosina A. Enescu ca tutoare a interzisului Anton Enescu). *Trib. Ilfov, S. I com.* — Mandat. — Prepus. Opozibilitate. — Terții. — Asigurare. — Evaluare înainte de sinistru. — Clauze manuscrise.

(N. Destnis ș. a. cu Soc. Asigurarea Românească).

## Primul Președinte al Inaltei curți de Casație și Justiție de Oscar N. Nicolescu

Rar s'a putut constata regretul și sgomotul ce s'a produs prin pensionarea Primului-Președinte al Inaltei Curți de Casație și Justiție. Cu mult timp înainte încă de întâmplarea acestui eveniment, se vorbea, arătându-se în toate sferile societății noastre părerea de rău că, d. Oscar Nicolescu va eși la pensie.

De sigur cea mai înaltă a noastră instanță judecătorească a avut Prim-Președinți străluciți în cariera magistraturei, ca: Scarlat Fălcoianu, C. Schina, Scarlat Pherekyde, George Bagdat, Corneliu Manolescu-Râmnicianu. La retragerea însă a actualului Prim-Președinte d. Oscar Nicolescu opinia publică, acest „*Areopag al societății*“, s'a resimțit și a considerat această retragere ca un adevărat eveniment nu numai în lumea juridică dar și în întreaga noastră societate. Ca dovadă că a fost ast-fel e și faptul deosebit ce a voit să-l arate și d. Ministru al Justiției la acest act. Pentru retragere, magistratura a ținut să închee cariera ilustrului ei apostol, al instanței supreme, printr'un banchet cu câte-și trei președinții ai celor trei secțiuni ale înaltei instanțe, prezenți, iar d. Ministru al justiției în numele M. S. Regelui să înmâne Primului ei Președinte cea mai înaltă decorațiune a noastră națională „Marea cruce cu cordon a Stelei României“.

Dar pentru-ce această rumoare în opinia noastră publică și regret pentru retragerea d-lui Oscar Nicolescu? Pentru-că rar s'a văzut ca un magistrat după o carieră de decenii de ani de la funcțiunea cea mai mică din magistratură și până la locul cel mai înalt să nu fi avut de cât prieteni și toți justițiabilii să-l fi lăudat —, și acei ce au câștigat ca și acei ce au pierdut procesele. Aceasta dovedește marea sa autoritate morală, și imparțialitate oarbă ca și justiția care nu trebuie să vază și să nu auză nimic. Apoi și extrema sa delicateță în tot cursul lungii sale carieri atât cu părțile cât și cu avocații. „Am pierdut“, spunea odată un justițiabil ce'l judecase Primul-Președinte pe când era încă la Curtea de Apel, dar m'a ras cu „*mănuși*“. Aceasta a și constituit regretul și sgomotul ce l'a făcut retragerea sa, căci în decurs de 40 de ani de carieră a acestui înalt magistrat s'au acumulat părerile una peste alta în jurul numelui său și ast-fel s'a format această părere unanimă de azi care s'a produs la pensionarea sa.

De sigur că aceasta trebuie să constituiească pentru d-l Oscar Nicolescu și recompensa cea mai mare, căci ce satisfacție poate fi mai frumoasă pentru un înalt magistrat, ca, la finele carierei sale, să fie regretat și proslăvit de toată lumea!

Constantin V. Obedeanu

*Cu ocazia banchetului oferit de colegii dela Inalta Curte D-lui Oscar Nicolescu s'au ținut mai multe cuvântări omagiale dintre care dăm aci pe cea a D lui Procuror General I. Stambulescu :*

Iubiți colegi,

Dați-mi voie să deschid eu în astă seară, seria de cuvântări pentru a sărbători, pe prea iubitul nostru fost Prim-președinte Oscar Nicolescu, de care legea ne obligă azi, a ne despărți.

Am această plăcută îndatorire, ca cel mai în vârstă dintre D-voastră. Vedeți că privilegiul vârstei, tristul privilegiu al vârstei cum se zice, atrage după el, câte odată, și unele avantagii.

Mai am această îndatorire, sau mai bine zis plăce-

rea, de a felicita pe colegul Oscar Nicolescu, pentru fericitul eveniment al împlinirii vârstei de 70 ani; căci cred că e o fericire a te găsi, la această vârstă, în plenitudinea facultăților tale fizice și intelectuale, ca cel mai vechi al lui prieten, printre cei de față.

Merită, cred, să vă explic, cum se prezintă cazul acestei vechi prietenii, din cauza rarității lui.

Întâmplarea a făcut, ca acum vre-o 55 de ani, la Liceul Sft. Sava, în Cl. V-a, când profesorii strigau catalogul, ajungând la litera F., strigau: Dumitru Florescu, el răspundea prezent. Regret că din cauză de boală nu tot așa răspunde și azi prietenul Mitică Florescu, unul din cei mai draguți și simpatici colegi.

Când ajungea profesorul la litera N striga Oscar Nicolescu, în fine la litera S, Ion Stambulescu. Prezent răspundeau mai totdeauna toți trei acești trei copilandrii, cari aveau pe atunci vârsta de 15 ani; vârstă la care se statornicesc cele mai trainice prietenii, fiindcă sunt legate, în sinceritate, și idealismul, inerent acelei fragede vârste.

Câte trei am terminat liceul împreună, am trecut bacalaureatul și am plecat la studii la Paris împreună, de unde ne-am întors. Oscar Nicolescu și cu mine la 1888, când am intrat ambii în magistratură, înaintând treptat până la Inalta Curte, unde am avut norocul a conlucra cu el mulți ani, din cei 42 de magistratură.

Sunt deci în măsură, mai mult decât ori care altul, a cunoaște și sărguina ce a pus în lucrările sale, ca și dragostea nemărginită ce a avut, pentru cariera magistraturei, pentru înalta, dar foarte greaua misiune, d'a judeca pe semenii săi.

În îndeplinirea acestei misiuni, găsindu-mă alături de Oscar Nicolescu, tot păstrându-i dragostea prietenească, am adaogăat cu timpul și stîmă desăvârșită, văzându-l cum muncea zilnic. El a înțeles de vreme că munca e singura disciplină a vieții.

Muncă fără preget, dar și fără șovăire, făcându-și datoria până la capăt, chiar și atunci când, prin soluția dată, știa că riscă, să-și înstrăineze vechi și simpatice relațiuni de prietenie.

Pot deci aduce chezașia mea, că prinosul de admirație ce s'a adus lui Oscar Nicolescu, cu ocazia retragerii sale, este pe deplin justificat.

După desvăluirea acestor vechi relațiuni de dragoste, și de străveche, și nealterată prietenie, cred că e mai nimerit, pentru ca să nu fiu bănuț de prea pronunțată parțialitate, să las altuia plăcuta sarcină, de a arăta mai în detaliu, și cu mai multă libertate, marile merite ce și-a câștigat Oscar Nicolescu, în îndeplinirea datoriilor sale de magistrat.

Mă mulțumesc numai, ca ridicând acest pahar, în sănătatea sa, să-i urez ani mulți și fericiți, spre a ne putea bucura cât mai mult timp, de prietenia și dragostea sa.

Ion Stambulescu

## PRIMUL COD DE COMERȚ ÎN ROMĂNEȘTE

La cercetarea d-lui Andrei Rădulescu, în „Curierul Judiciar“ de la 27 Aprilie a. e., despre „primele încercări de doctrină comercială în Țara Românească“, am de adaogăat câteva informații.

Mai întâi, privitor la traducerea codului comercial francez, lămuriri complimentare se găsesc în „Analele parlamentare ale României“, la locurile relevate în cartea mea „Domniile române sub Regulamentul Organic“, pag. 74, la care se adaogă documentele din arhiva ministerului nostru de externe, ce am publicat în Revista de istorie, arheologie și filologie, vol. XI pag. 193.

Moroïu a fost secretarul comisiei instituite pentru traducerea codului de comerț și căreia, la 12 August 1831, Kisseleff îi recomandă să aibă în vedere relațiile comerciale bazate pe tratatele cu statele vecine și să înlătore tot ce, deocamdată, n'ar fi aplicabil la noi. Lucrarea trebuia sfârșită în termen de patru luni. A fost gata la 19 Fevruarie 1832, când s'a prezentat obșteștei obișnuite adunări. Comisia arăta că s'a omis partea din codul francez privitoare la comerțul maritim și aducea laude activității lui Iatropol și lui Moroïu.

Traducerea a fost tipărită de Simeon Marcovici la 1840, urmând să intre în vigoare la 1 Ianuarie 1841.

Cât privește traducerea făcută de G. A. Mano și A. Rosetti-Bibica, apărută la București la 1842, închinată lui Alexandru Vodă Ghica și analizată pentru prima oară de d. Andrei Rădulescu, ar fi interesant de cercetat întrucât diferă de traducerea tipărită de aceiași la institutul „Albina“ din Iași la 1841, menționată în Revista de istorie, arheologie și filologie, vol. XI pag. 217, după care izvor am citat-o și eu în lucrarea menționată, la pag. 499. G. A. Mano era agentul în Muntenia al Domnului Moldovei, Mihail Sturdza.

Mai semnalez o traducere a codului de comerț în Moldova, datorită lui Manolache Drăghici, la 1841 (Academie, manuscris 51).

Cu privire la începuturile studiilor juridice la noi, de care se ocupă în treacăt d. Andrei Rădulescu, pot folosi și informațiile ce am dat în lucrarea „Contribuții la istoria justiției penale în Principatele române“ (în colaborare cu D. I. Suchianu) pag. 32—7, la care adaogă acum că viitorul consul prusian König era, pe la 1778—1787, dascăl de drept prin casele boerești din Iași (Hurmuzaki, vol. XIV, partea 1, pag. 383) și că marele vornic Dracache Depasta din Moldova, la 1787—1793, era considerat ca jurist (ibid. 634).

Ioan C. Filitti

Consilier la Consiliul legislativ

## PROBLEME DE DREPT PENAL LA CURTEA CU JURI

### 1. Sototirea prevenției în pedeapsă. 2. Pedeapsa în raport cu pericolozitatea delinquentului, iar nu în raport cu delictul comis.

— Două soluționări bune la curtea su Juri — (Ilfov).  
a) Cazul: Const. I Păunescu. b) Cazul: Gh. Niță Soare Badea

Nu numai în țara noastră, dar chiar în toate părțile, sunt vădite porniri contra Curților cu Juri. Nepregătirea jurilor în a cunoaște, cum să dea dreptatea, a ridicat și îndreptățit, cuvinte contra Curților cu judecători populari. Nu într'un singur studiu se găsesc și întemeiate, motivele cari ar face să dispară această instanță de judecată. Chiar și dintre tinerii juristi, cari prin studiile lor, modeste și de scurtă durată, — n'au putut cunoaște în deaproape consecințele Curților cu juri, se pronunță pentru desființarea lor. Și nu fără argumentare notai și eu câteva considerațiuni: a) pentru desființarea lor, sau b) cel puțin pentru introducerea unei stavile în recrutarea jurilor<sup>1)</sup>

Cu toată această convingere, — cele două cazuri judecate de către Curtea cu Juri din București (de Ilfov), arată un fenomen sănătos, care în justiția penală ordinară nu s'ar fi putut petrece, din cauza îngrădirilor textelor din legile prea vechi: codul penal și codul de procedură penală.

Cele două soluțiuni, de mai jos, explică noile curente ce-și fac drum în justiția penală, curente cari trec în primul rând pela Curtea cu Juri, deoarece pot fi primite fără ceremonia textelor din legi, dar cari au puterea de a influența, la viitoarele legi penale. Iată:

#### I. Curtea cu juri socotește prevenția în pedeapsă (Cazu I: Const. I. Păunescu)

În 1929 s'a promulgat legea pentru organizarea penitenciarelor și institutelor de prevențiune (Decretul Regal No. 2.596 din 27 Iulie 1929), în care s'a introdus principiul, ca „prevenția să fie socotită în aplicarea pedepsei de către instanțele de judecată“.

Curtea cu Juri de Ilfov judecă un proces, unde se aduce acest lucru în discuțiune, printr'un foarte distins procuror, d. Procop Dumitrescu, în ziua de 26 Martie 1930, în procesul lui Const. S. Păunescu.

Procesul a fost acesta: 2).

„Acuzatul Const. I. Păunescu, țăran din com. Cocioc, lovide în cap pe locuitorul Marin Năstase, cu bățul smuls acestuia, — lovitură după urma căruia acesta muri. Cearta se luase dela niște cai, pe care cel dintâi îi găsisese pășunând pe ogorul său, cai între cari se aflaseră și ai lui Năstase Marin.

După debateri, jurații aducând un verdict cu circumstanțe ușurătoare, Curtea, prezidată de d.

consilier Camil Demetrescu, a condamnat pe Păunescu la un an închisoare și 100.000 lei despăgubiri civile către soția decedatului.

D. procuror Procop Dumitrescu, care pusese concluzii în proces, a supus Curții spre apreciere faptul că acuzatul se află în prevenție de 5 luni și jumătate și că — de și dânsul n'a executat munci în decursul acesta în penitenciar — Curtea să vadă dacă din examinarea împrejurărilor n'ar fi locul să facă aplicarea dispoziției din legea penitenciarelor.

Curtea, după chibzuire, pe baza dreptului de apreciere, a decis sototirea prevenției în pedeapsă, — astfel că acuzatul va mai avea de ispășit numai 6 luni și jumătate de închisoare.

Legea indică că, se bucură de sototirea prevenției în pedeapsă, acela care în timpul prevenției a muncit, a arătat o bună conduită, etc., iar pentru ceilalți, judecătorii au latitudinea a socoti sau nu, timpul prevenției în condamnare. E drept, facultatea ce legiuitorul o lasă judecătorilor e cam elastică, totuși datele după care se orientează judecătorii în „a aprecia“ e o inovație bună, căci ea duce la o individualizare a pedepsei, la un fel de studiu direct asupra delinquentului, ceiace cu căldură a susținut, încă dela întemeierea ei, școala pozitivă penală.

Fapt cert e, că mult mai bine ar fi fost ca legea penitenciarelor să fi fost legiferată după codul penal, care mai descifrat ar fi lămurit aceste principii cari aparțin unei viitoare justiții penale.

Cazul de mai sus, dela Curtea cu juri, e de natură a aduce note bune în legiferarea codului penal anunțat.

\* \* \*

#### II. Pedeapsa în raport cu pericolozitatea delinquentului iar nu în raport cu delictul comis Cazul Gh. Niță, Soare Badea — Iorgu Voiculescu

Curtea cu jurați a județului Ilfov (București) a judecat<sup>1)</sup> un proces de omucidere.

Iată:

— În comuna Cosoba, jud. Ilfov — s'a petrecut uciderea țăranului Iorgu Voiculescu, împușcat pela spate de către Soare Badea. Imediat au fost arestate 2 persoane: ucigașul Soare Badea și Gheorghe Gheorghe Niță zis Ion Gh. Niță; cel din urmă ca agent provocator.

În cursul cercetărilor, Ion Gh. Niță, este pus în libertate pe cautiune materială, iar ucigașul Soare Badea a fost ținut un an în prevențiune, adică n'a fost pus în libertate până la judecarea procesului.

Procurorul a cerut pentru amândoi acuzații pedepse exemplare: pentru ucigaș fiindcă a omorât, pentru al doilea acuzat Gh. Niță, fiindcă chiar dacă n'a pus mâna pe armă, totuși el a determinat uciderea. După lungile pledoarii ale avocaților apărării, — jurații se retraseră spre a da verdictul.

1) Ionescu-Muscel: „Istoria dreptului penal român“ pag. 210 Ed. București.

2) Vezi cronica judiciară a ziarelor din 28 Martie 1930

1) În Noemb. 1929.

Verdictul a produs o pronunțată impresie: ucigașul, au spus jurații — nu-i vinovat, iar în schimb al doilea acuzat —, autorul moral, e vinovat. S'a crezut că-i o eroare și președintele Curții, în virtutea drepturilor ce i-le conferă legea, „a invitat plenul juriului să reintre în camera de chibzuire spre a-și examina răspunsul“.

Din nou jurații aduseră un acelaș răspuns.

Curtea cu jurați pe temeiul răspunsului judecătorilor populari a condamnat pe autorul moral la 5 ani închisoare și a achitat de orice pedeapsă pe autorul material al crimei. Solidar, condamnatul și achitatul, au fost obligați să plătească 50.000 lei despăgubiri civile — familiei victimei.

Acesta-i procesul, dela Curtea cu jurați din București (Ilfov). Soluționarea lui iese mult din comun, de modul soluționării, atâtor procese dela Curțile cu jurați din România, sau ale altor țări. S'au văzut cazuri când ucigașul a fost achitat, pe considerațiunea că, s'a găsit în legitimă apărare, sau că din imprudență a comis faptil. Dar excepțional de rar s'au văzut procese la Curtea cu jurați — cari să condamne pe autorul moral și să achite pe autorul material al crimei. In cazul de față atât de neașteptată a fost hotărârea juraților — în cât președintele Curții s'a îndoit dacă nu s'a făcut o eroare, conform legii, invitând pe jurați a reexamina răspunsul lor.

Ceiece ne interesează pe noi, din punctul de vedere juridic, a măsurii pedepsii, e dacă principial bine au dat jurații soluția în citatul proces. Cu satisfacție am primit această soluționare, o spunem dela început. E o judecată dreaptă. Principiul care se pune în sancționarea orișicărui fapt penal e acela al apărării sociale în primul rând și acela al reparării materiale și morale pentru victimă și familia sa. Când Soare Badea a comis omorul — acest omor era opera lui Gh. Niță, care îl determinase a-l face.

Gradul de pericolozitate se ridică ca un indiciu de criminal — la autorul moral, la Gh. Niță.

Școala pozitivă prin studierea delinquentului n'a făcut decât să gradueze pericolozitatea agentului. Și în speță, pericolozitatea era de partea agentului provocator. Curtea cu jurați, prin judecătorii ei populari, adică nu prin oameni de drept — a fost călăuzită de principiul pozitivist. Și acest principiu n'a fost aplicat numai prin a pedepsi pe cel care a prezentat gradul de pericolozitate, dar și în ce privește despăgubirea de daune. Și foarte bine au făcut jurații, că și autorul material al crimei a fost obligat ca solidar cu autorul moral să despăgubească familia victimei. Căci, în materie penală cele două acțiuni, acțiunea publică și cea civilă, chiar dacă ele sunt aproape indivizibile, totuș sunt 2 probleme separate. Anormalul care a dat foc unui depozit, de pildă, nu va fi el vinovat penalmente, însă din averea lui trebuie să fie despăgubit păgubașul. La fel și jurații — în acest proces au a-

chitat pe Soare Badea, însă l-a obligat ca solidar cu autorul moral, Gh. Niță, să despăgubească familia victimei.

Curtea cu jurați (Ilfov) din București din aceste 2 puncte de vedere a dat o soluțiune, care corespunde în întregime principiilor școalei pozitive. Și dacă până aci principial judecătorii populari imitau pe cei ordinari, sunt cazuri când și cei ordinari pot a se inspira dela cei populari. Legiuitorul, desigur va fi și el atent, de nouile manifestări în justiție, când va modifica sau schimba legile penale.

E bine ca Justiția penală să dea pedeapsa în raport direct cu pericolozitatea delinquentului, iar nu în raport direct cu delictul.

In felul acesta se va servi mai mult apărarea socială și justiția umană. Căci, dacă în cazul de față s'ar fi procedat contrariu, autorul moral ar fost achitat, cum a și fost pus în libertate pe cauțiune materială înainte de proces, atunci acest individ la care s'a văzut o pericolozitate, el în scurt timp ar fi exercitat influența rea — pe lângă altul și o nouă crimă ar fi fost eminentă.

Deși e vechiu, — cazul Gibson, totuș găsim potrivit a-l discuta și cu acest prilej. Se știe că în ziua de 7 Aprilie 1926, Violeta Gibson, de origina engleză — descărcă câteva gloanțe de revolver asupra lui Mussolini, pe când acesta ținea un discurs la Roma. O mișcare fericită făcu ca Mussolini să fie nelovit, decât numai atins de gloanțele atentatoarei.

După atentat Violeta Gibson fu închisă.

Convingerea generală era că, ea va fi aspru pedepsită. Se ridică marele Enrico Ferri și-i luă apărarea. Lucrul acesta păru curios; să iei apărarea unei atentatoarei la viața lui Mussolini și să pretinzi și achitarea?

Și marele savant își luă sarcina s'o apare. Apărarea, desigur era întemeiată numai pe principiile școalei pozitive. Se găsi că Violeta Gibson toată-i viața, până la etatea de 62 ani — a fost o executoare a sugestiilor, fie religioase, fie de altă natură. Concluzia la care ajunsese marele Enrico Ferri — fie că ea a săvârșit numai actul material —, agentul moral fiind societatea în care Violeta Gibson s'a găsit, pe lângă alte anormalități psiho-fizice.

Procesul s'a terminat prin achitarea Violetei Gibson.

Dar ar fi de arătat un caz tot interesant, de „matricid“ și destul de recent. In orașul Draguion la 4 Noembrie 1929 s'a judecat procesul englezului Richard Corbett, care omorâse pe mama lui. E destul de înfiorător ca să auzi de o crimă, în care copilul își omoară un părinte. Richard Corbett, era nu numai autorul material al crimei — contra mamei lui, ci era și autorul moral. La declarațiile ce i s'au luat, el a declarat că a ucis cu intenție.

Jurații au achitat însă pe Richar Corbett, pe ucigașul mamei lui. Dece? Se arătase că mama lui suferea, era bolnavă de atâta vreme și că el o omorâse spre a-i curma suferința. Și-a fost achitat. Nu-i locul ca aici să discutăm dacă, chiar în astfel de cazuri, e bine să ridici viața cuiva.

Reținem faptul: că la un omor premeditat s'a obținut achitarea.

Ca aceste exemple revenim iarăși la procesul ce mai recent a fost la Curtea cu juri d'aici; unde ucigașul Soare Badea, a fost achitat, iar autorul moral Gh. Niță condamnat. Mai e de spus că, dacă Soare Badea, ucigașul, a fost achitat, pe adevărul că a fost un instrument în mâinile lui Gh. Niță, atunci autorul material al crimei, — e influențabil și dacă pentru o scădere a lui naturală, de care nu-i vinovat, a fost achitat, ar trebui, ca'n astfel de cazuri — să existe mijloace de supraveghere, ca un achitat pe astfel de considerațiuni<sup>1)</sup>, să nu sufere și-o altă influență, iar mâine să devie iarăși autorul material al altei crime.

**Prof. Petre Ionescu-Muscel**  
Doctor în drept dela Univ. din Roma  
Membru corep la „Giustizia penale italiana“

## JURISPRUDENȚA ROMANA

### INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

*Audiența de la 11 Iunie 1930*

Președinția D-lui Oscar N. Nicolescu Prim-Președinte

Ministerul de interne cu Mayer Wilderman

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — CERTIFICAT DE NAȚIONALITATE — ANULAREA LUI. — DACĂ CONSTITUE ACT DE DE GUVERNĂMÂNT SAU ACT DE AUTORITATE. — ART. 1 ȘI 2 DIN LEGEA CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV. — ART. 56 DIN LEGEA PENTRU DOBÂNDIREA NAȚIONALITĂȚII ROMÂNE — ART. 61 DIN REGULAMENTUL LEGII

Anularea unui certificat de naționalitate liberat de către Ministerul de Interne constituie un act administrativ de autoritate iar nu un act de guvernământ de oare-ce deși legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române reproduce în unele dispozițiuni ale ei și dispozițiuni din tratatele internaționale, însă interpretarea și executarea acelor dispozițiuni nu poate fi socotită ca act de guvernământ în sensul art. 2 al. 2 din legea contenciosului administrativ, întru cât ceea ce se interpretează și se execută în acest caz de organele administrative este însăși legea internă a cărei executare e de atributul lor, iar nu tratatul sau convențiunea care rămâne în afară de discuțiune.

1) Note despre aceast caz vezi: Ionescu Muscel, în „La Scuola Positiva“, Milano Decemb. — 1929) și „Pandectele Române București (N-o 1, 1930).

2) A se vedea această deciziune importantă în „Dreptul“ No. 21 din 9 Iunie 1929,

No. 936. — Respins motivul I de casare al recursului făcut de Ministerul de Interne și Soc. „The Internațional Pulpe“ în contra deciziei Curții de Apel din București S. IV cu No. 125 din 22 Martie 1929 în proces cu Mayer Wilderman<sup>1)</sup>.

S'au ascultat D-nii avocați Ghimpan, Gonst. Xenii și M. Djuvara pentru recurenți și Istrati Micescu și C. Sipsom pentru intimat.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare:

„Violarea art. 1 și 2 din legea Contenciosului Administrativ și a principiilor cari guvernează materia actelor de guvernământ“.

Având în vedere că legea contenciosului administrativ din 23 Decembrie 1925, reproducând prin Dart. al. 2 textul art. 5 paragr. 3 lit. f, alin. 1 al legii Curții de Casație din 1912, — în ce privește caracterizarea dată actelor de guvernământ, — enumeră printre aceste acte, și executarea și interpretarea tratatelor și convențiunilor diplomatice cu statele străine;

Considerând că, rațiunea care a determinat pe legiuitor să enumere printre actele de guvernământ și să excepteze dela controlul justiției actele de executare și interpretare a tratatelor și convențiunilor diplomatice cu statele străine, a fost aceea de a nu crea guvernului țării dificultăți și neajunsuri, uneori destul de grave, în raporturile cu guvernele statelor contractante, prin intervențiunea justiției naționale în aceste raporturi, dat fiind că justiția națională a unui stat nu are nici căderea și nici posibilitatea de a impune statelor contractante un anumit mod de a interpreta și aplica tratatele sau convențiunile dintre ele;

Că de aceea, legiuitorul a avut în vedere după cum reiese clar atât din textul legii, cât și din expunerea de motive a proiectului legii din 1912, executarea și interpretarea tratatelor și convențiunilor considerate ca norme de drept internațional, menite a regula raporturile dintre state, iar nu executarea și interpretarea dispozițiunilor din legile interne, care, deși în strânsă legătură cu unele stipulațiuni din tratate, privesc și regulează însă exclusiv raporturi de drept intern;

Că, în adevăr, prin expunerea de motive, autorul legii din 1912 arată, că el a înțeles să excepteze dela controlul justiției „interpretarea și executarea tratatelor, ca acte, cari ar interveni în raporturile dintre două state, cum ar fi de pildă „actul prin care guvernul denunță, în mod întempestiv, o convențiune de comerț sau refuzul guvernului de a interveni, — la cererea unui particular — către un Stat vecin, pentru satisfacerea unui drept, etc.“;

Că, prin urmare, ceea ce a preocupat pe legiuitor, în edictarea acestei dispozițiuni, a fost de a scoate de sub controlul justiției actele făcute de guvern în raporturile lui diplomatice și economice cu Statele streine, fără a se gândi cătuși de puțin la actele, prin care autoritatea administrativă exe-

cută și interpretează legile naționale de orice fel și cari, întrucât privesc exclusiv raporturi juridice de drept intern, sunt supuse controlului justiției pe baza principiului general din art. 107 Const. și și art. 1 din legea Contenciosului administrativ;

Considerând că, dacă în adevăr, o lege internă, cum este în speță legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române, reproduce în unele dispozițiuni ale ei, dispozițiuni din tratatele internaționale, încă interpretarea și executarea acelor dispozițiuni nu poate fi socotită ca act de guvernământ, în sensul art. 2 alin. 2 din legea Contenciosului administrativ, deoarece ceiace se execută și interpretează, în acest caz, de organele administrative, este însăși legea internă, a cărei executare e de atributul lor, iar nu tratatul sau convențiunea, care rămâne în afară de discuțiune;

Că, astfel fiind și întrucât în speță este constant că anularea certificatului de naționalitate liberat lui Wildermann e un simplu act de executare și interpretare a unei legi interne: legea pentru dobândirea și pierderea naționalității din 1924, iar nu de executare a unor dispozițiuni din tratat, referitoare la raporturile diplomatice cu statele străine, urmează că el nu poate fi socotit ca act de guvernământ în sensul art. 2 alin. 2 din legea Contenciosului administrativ, ci ca un act administrativ de autoritate supus controlului judecătoresc, pe temeiul art. 1 din aceeași lege;

Că, judecând astfel, Curtea de fond n'a violat citatele texte, după cum se pretinde prin motivul de recurs, ci a făcut o justă aplicațiune a lor;

Că, dar, acest motiv este neîntemeiat și se respinge, urmând ca această Curte, în complectul ordinar, să statueze asupra celorlalte motive, inclusiv partea a doua a motivului I, referitoare la autoritatea lucrului judecat.

Pentru aceste motive, respinge.

## CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA II-a

*Audtența de la 2 Iulie 1950*

Președinția D-lui Al. Costin, consilier

Eufrosina A. Enescu ca tutoare a interzisului Anton Enescu

APEL. — HOTĂRĂRI PREMURGĂTOARE. — DAREA LOR PE CALE GRAȚIOASĂ. — DACĂ POT FI ATACATE CU APEL ÎNAINTE DE APELUL ASUPRA FONDULUI. — ART. 104 ȘI 323 PR. CIVILĂ.

Dispozițiunile art. 323 pr. civilă, potrivit cărora în contra hotărârilor premurgătoare, date înainte de judecarea fondului, nu se poate face apel de cât odată cu apelul în contra hotărârei pronunțată asupra fondului, se aplică nu numai hotărârilor premurgătoare de natură contencioasă ci și celor date pe cale grațioasă conform art. 104 pr. civilă.

Nc. —. Respinse ca nefundate apelurile făcute de Eufrosina A. Enescu în calitate de tutoare legală a soțului său interzis Anton Enescu împotriva jurnalelor Trib. Ilfov S. tutelelor cu No. 9507/929, 11520/929, 74/930 și 2963/930.

Curtea,

Având în vedere, apelurile declarate de Eufrosina A. Enescu, în calitate de tutoare legală a soțului său interzis, Anton C. Enescu, în potriiva jurnalelor Trib. Ilfov, secția tutelelor cu numerile...

Având în vedere că, prin primul dintre jurnalele apelate, Tribunalul, pentru a soluționa cererea tutricei de a i libera suma de 424.702 lei pentru achitarea unor lucrări de repartiuni făcute imobilului interzisului, a numit doi experți în persoana d-lui arhitect Sterian și antreprenor Baucher pentru a verifica, în prealabil, acele lucrări.

Că, prin celelalte jurnale apelate Tribunalul în urma decesului interzisului, menține aceeași expertiză în vederea luării socotelilor generale ale interdicțiunii, luând măsuri pentru a se efectua și o expertiză contabilă, prin expertul Ionescu Crivăț, asupra gestiunii, timp de 9 ani, a interdicțiunii.

Considerând că, potrivit art. 104 pr. civ., hotărârile date în materie grațioasă, sânt supuse apelului în termen de 15 zile de la comunicare.

Că, însă, art. 323 pr. civ., nu deschide dreptul de apel în contra hotărârilor premurgătoare, date înainte de judecarea fondului, de cât odată cu hotărârea asupra fondului.

Considerând că, dispoz. acestui articol se aplică atât hotărârilor de natură contencioasă cât și celor date pe cale grațioasă, de care se ocupă art. 104 pr. civ.

Că, în adevăr, dispozițiunea art. 104 relativ la dreptul de apel în potriiva hotărârilor de natură grațioasă a fost introdusă cu ocaziunea modificării procedurii civile de la 15 Martie 1900, cu scopul de a înlătura controversa ce exista până atunci asupra dreptului de apel în această materie.

Că, însă, de aci nu se poate deduce că intențiunea legiuitorului de la 1900 ar fi fost de a reglementa în mod mai larg dreptul de apel împotriva hotărârilor date pe cale grațioasă, de cât împotriva acelor de natură contencioasă, dând posibilitatea de a apela în primul caz chiar și hotărârile premurgătoare ce nu tranșează fondul, ci numai că legiuitorul a vroit a introduce și în procedura grațioasă apelul ast-fel cum este organizat în procedura contencioasă.

Că, era cu atât mai puțin necesar de a lărgi dreptul de apel în materie grațioasă cu cât, încheerile de această natură nebucurându-se de autoritatea lucrului judecat, pot fi modificate de către instanța ce le-a dat, în urma unor mai complecte lămuriri ale părților.

Că, de alt-fel dispozițiunile art. 323 pr. civ. având de scop de a înlătura posibilitatea de șicană de care ar dispune o parte prin declararea a repetate apeluri în cursul aceleiași instanțe este o dispoziție de ordin general care își găsește în mod firesc a-

plicarea și în materie grațioasă, pentru identitate de motive.

Că, pe lângă aceasta, dreptul de apel și de control, al intenției superioare, asupra fie-cărei măsuri ce judecătorii de prima instanță ar lua prin încheeri premergătoare în vederea rezolvirii unei cereri de natură grațioasă ar avea drept rezultat o împietare a suveranității de judecată și apreciere de care judecătorii nu pot fi privați în cursul cercetării lor până la rezolvirea cererii de care au fost sesizați.

Că, în fine, aceeași soluțiune rezultă din chiar cuprinsul articolului 104 pr. civ., căci acest text făcând să curgă termenul de apel în potriva hotărârilor date pe cale grațioasă de la comunicarea lor, arată că nu sânt apelabile de cât acele hotărâri prin care se soluționează în mod complet o cerere, căci numai aceste au a fi comunicate.

Având în vedere că, în speță cerându-se Tribunalului de a elibera tuteorii interzisului Ant. C. Enescu o sumă pentru plata unor reparațiuni, și apoi de a primi darea socotelilor generale ale interdicțiunii, Tribunalul, prin jurnalele apelate, nu a soluționat nici una din chestiunile ce-i fuseseră deferyte, ci în vederea soluțiunii ce va da a ordonat, numai ca măsură premergătoare, facerea unei expertize pentru controlarea reparațiunilor ce s'au efectuat de către tuteorie la imobilul interzisului,

Că, însă, apelurile de față, în potriva acestei măsuri premergătoare sânt inadmisibile, asemenea încheeri nefiind apelabile de cât odată cu fondul.

Pentru aceste motive, respinge.

Semnați: *Al. Costin, M. Possa, St. Praporgescu.*

## TRIBUNALUL ILFOV S. I COM.

*Audiența din 12 Aprilie 1930*

Președinția D-lui Hariton Udrea, judecător

N. Destunis ș. a. cu Soc. „Asigurarea Românească”

MANDAT DAT PREPUSULUI. — OPOZABILITATE. — ART. 10 C. COM. ASIGURARE. — EVALUAREA ÎNAINTE DE SINISTRU. — VALABILITATE. — CONTRACȚE ȘI CONVENȚIUNI. — CLAUZE MANUSCRISE ȘI CLAUZE TIPĂRITE. — PREFERINȚA CELOR MANUSCRISE. — JURNAL PREPARATORIU ȘI INTERLOCUTORIU.

1) Când mandatul dat prepusul este expres, însă nesupus formalităților prevăzute de art. 10 cod. com., terțiilor, cu care contractează prepusul, nu le sânt opozabile limitările arătate în mandat.

2) Prețuirea lucrului asigurat poate fi făcută și înainte de sinistru, fie prin experți, fie prin comunul acord al părților și asiguratorul nu o poate atăca decât pentru fraudă, simulație sau falsificare.

3) Clauzele manuscrite dintr'o convenție trec înainte de cele tipărite, fiindcă voința părților se degajează mai bine dintr'o clauză manuscrisă decât dintr'o clauză tipărită, care

de multe ori nu a reținut reatenția părții ce se obligă.

4) Când printr'un jurnal se încuviințează un probatoriu, cu rezerva că prin aceasta nu se prejudecă fondul, acest jurnal este un jurnal preparatoriu, nu interlocutoriu.

No. 687. — Admis acțiunea făcută de N. Destunis și alții pin d-l judecător-sindic.

Tribunalul,

Asupra acțiunii introdusă de Nicolae Destunis, Panait Destunis și Anton Destunis, comercianți din Galați, reprezentați acum prin d-l judecător-sindic al Tribunalului Covurlui, prin care cer ca pârâta Soc. „Asigurarea Românească” din București, str. Luterană No. 4, prin reprezentanții ei legali, să fie obligată lu plata sumei de...

Având în vedere actele din dosar, susținerile părților și concluziile scrise depuse;

Având în vedere că, reclamanții cer să fie obligată pârâta la plata sumei de 497.125 lei dauna imobilului asigurat, din cauza incendiului dela acest imobil; că reclamanții stabilesc cu polița de asigurare No. 5.027 din 14 Aprilie 1925, că au asigurat la pârâtă imobilul din Galați, str. Brașoveni No. 32, pentru suma de lei 500.000; că, în procesul-verbal, — convențiune, — încheiat de reprezentanții societății pârâte cu reclamanții, la 14 Aprilie 1925, cu ocazia facerii poliței de asigurare, părțile estimează de comun acord clădirile ce fac obiectul poliței de asigurare și se declară în această convenție că, ele s'au evaluat just la valorile arătate, — sume ce vor trebui să fie acordate ca despăgubiri în caz de incendiu, iar pentru cece se va putea salva dela sinistru, se va recurge la facerea unei expertize, pentru a se evalua aceste resturi; că expirând termenul acestei polițe, reclamanții reînnoesc asigurarea prin polița de asigurare No. 5162/1926, dela data de 14 Aprilie 1926 până la 14 Aprilie 1927; că, în ziua de 12—13 August 1926 a avut loc incendiul imobilului asigurat; că, reclamanții prin notificarea făcută în ziua de 28 August 1926 au cerut pârâtei să le plătească daunele arătate prin polița de asigurare și nefiind satisfăcuți de către pârâtă, au făcut acțiunea de față; că printr'o anchetă în futurum, s'a stabilit valoarea resturilor din imobil, rămase dela incendiu; că, pe baza faptelor astfel expuse și a probelor făcute, reclamanții cer admiterea acțiunii lor;

Având în vedere că, de către pârâtă se obiec-tează, că reprezentanții ei, care au încheiat polița de asigurare, nu aveau dreptul să facă evaluarea imobilului asigurat, cu ocazia facerii poliței de asigurare;

Că, apoi, o asemenea evaluare e contraie art. 460 cod. com., care conține dispozițiuni de ordine publică;

Că, dealtmintrelea în polița de asigurare există

clauza tipărită, că chiar dacă valoarea asigurării ar fi arătată printr'o expertiză, ea nu constituie o mărturisire asupra realității acestei valori;

Pârâta a mai susținut apoi că acest Tribunal, printr'un jurnal anterior, care este interlocutoriu, admițându-i proba cu martori și expertiza, pentru a se stabili valoarea imobilului asigurat, prin aceasta s'a pronunțat că evaluarea făcută prin procesul-verbal, se poate combate;

Infine, pârâta a arătat, că ea a ținut la dispoziția reclamanților, suma de bani ce reprezintă valoarea reală a pagubei încercate și o ține și acum la dispoziție...;

Având în vedere și cele susținute de reclamanți;

Considerând, în cece privește prima chestiune discutată de părți, — că după art. 393 cod. com., actele prepusului sunt opozabile patronului, când ele sunt făcute în limitele însărcinării sale; că, atunci când mandatul este expres, aceste limite sunt arătate chiar în acest act; că, însă, pentru terți, mandatul nu este opozabil în limitele arătate în el, decât numai dacă se îndeplinesc formalitățile art. 10 cod. com.; că, dacă nu sunt făcute aceste formalități, terțiilor nu le sunt opozabile aceste limitări și angajarea patronului se face ca și în cazul mandatului tacit, adică pentru toate actele făcute de prepus, necesare exercițiului comerțului;

Având în vedere că, în speța de față, din certificatul depus la dosar, se constată că n'au fost îndeplinite formalitățile prevăzute de art. 10 cod. com., în cece privește mandatul prepușilor pârâtei, care au încheiat contractul cu reclamanții; că, în cazul acesta pârâta nu poate opune lipsa dreptului prepușilor, rezultată din mandat, de a evalua prin bună înțelegere imobilul asigurat de reclamanți;

Considerând, în cece privește a doua chestiune, — că contractul de asigurare are un caracter indemnitar; că prin el se urmărește numai desdăunarea de prejudiciul suferit; că acest caracter este de esența acestui contract, neputând asiguratul să aibă un câștig din asigurare, ci numai desdăunarea;

Considerând însă că, prețuirea lucrului asigurat, pentru a se aprecia în urma sinistrului dauna, se poate face și înainte de sinistru; că, acest lucru îl spune art. 460 al. 2 cod. com., care arată că valoarea asigurată poate să fie precedată de o prețuire făcută prin experți aleși de ambele părți; că asiguratorul, când s'a făcut o asemenea prețuire, nu o poate ataca decât pentru fraudă, simulație sau falsificare;

Considerând că, prețuirea putând să fie făcută prin experți, ea poate să fie făcută și de ambele părți, când ele convin la aceasta; că, experții au rațiunea de a fi, pentru a da o prețuire exactă; or dacă părțile pot să dea această prețuire, nu mai are nici un rost să se impună, ca prețuirea să se facă numai de experți; deci, prețuirea făcută de

părți are aceeași valoare ca și prețuirea făcută de experți și asiguratorul nu o poate ataca decât pentru fraudă, simulație sau falsificare; că fiind astel prețuirea din speța de față, făcută de părți prin convenția din 14 Aprilie 1925, are deplină valoare;

Considerând, privitor la a treia chestiune discutată de părți, — că o clauză manuscrisă într'o convenție trece în genere înaintea unei clauze tipărite; că voința părților se degajează mai bine dintr'o clauză manuscrisă, decât dintr'o clauză tipărită, care de multe ori nu a reținut atenția părții, ce se obligă;

Că, în speța de față părțile, pe lângă polița de asigurare, pe dosul căreia erau clauzele tipărite, au făcut un act deosebit, intitulat proces-verbal, și în care se arată că imobilul este evaluat just la suma arătată în polița de asigurare, iar în caz de incendiu, această sumă trebuie acordată asiguratului;

Că, în situația aceasta, clauza tipărită din polița de asigurare, care spune că chiar dacă valoarea asigurării ar fi arătată printr'o expertiză, ea nu constituie o mărturisire asupra realității acestei valori, nu poate să fie ținută în samă; față de clauza manuscrisă din convenția părților;

Având în vedere că, în cece privește a patra chestiune, că jurnalul Tribunalului din....

prin care i s'a admis pârâtei proba cu martori și expertiza, ar fi un jurnal interlocutoriu, — din cuprinsul acestui jurnal se vede că Tribunalul în mod cu totul preparatoriu și fără a prejudeca fondul, a încuviințat probatoriul cerut de pârâtă; că, jurnalul interlocutoriu este acela, prin care tranșându-se o chestiune, se prejudecă prin aceasta fondul; or din jurnalul Tribunalului se vede, că s'a făcut rezerva, că nu se prejudecă prin el fondul; deci el nu are un caracter interlocutoriu, ci un caracter preparatoriu.

Având în vedere că, din considerațiile expuse, înlăturându-se obiecțiunile pârâtei, se vede că reprezentanții pârâtei au angajat-o valabil pe aceasta când au contractat cu reclamanții; că evaluarea făcută de părți înainte de sinistru, la imobilul asigurat, a fost de 500.000 lei; că, această evaluare nu a fost combătută ca fiind făcută prin fraudă, simulație sau falsificare; că, ea rămânând ca evaluare exactă și din această valoare scăzându-se suma de lei 2875, arătată de expertiza ordonată prin ancheta în futurum, cerută de reclamanți, ca valoare a rămășițelor imobilului în urma sinistrului, în cazul acesta acțiunea reclamanților se găsește întemeiată, și urmează a fi admisă.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Hariton Udrea, admite acțiunea.

Semnați: *Hariton Udrea, Theodor Brăiloiu.*